

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ У РУСЛІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

У статті обґрунтовано теоретичні основи формування професійно-комунікативної культури мовлення в майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах компетентнісного підходу, вплив культури мовлення на загальну культуру особистості; розглянуто загальні підходи та вимоги до формування культури мовлення особистості педагога, компетенції, що складають мовну особистість, психолінгвістичний та психоакустичний аспекти педагогічного мовлення, культура мовленнєвої поведінки; визначено складники комунікативного компоненту культури мовлення для майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Ключові слова: культура мовлення, педагогічне спілкування, педагогічне мовлення, культура мовленнєвої поведінки.

Постановка проблеми. З урахуванням сучасних тенденцій розвитку соціуму найбільший попит у будь-якій сфері професійної діяльності мають фахівці, які не тільки відзначаються високим професіоналізмом, але й володіють культурою мовлення. Професійна підготовка майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі передбачає формування професійно важливих якостей, що входять до професійної компетентності, де з-поміж основних виступає комунікативність. У більшості розвинених країн світу спеціальна мовленнєва підготовка молоді є обов'язковим компонентом змісту освіти. Так, у США викладання риторики посідає центральне місце в навчальних планах загальноосвітніх і вищих навчальних закладів. В її основу покладено вчення про доцільну побудову мовленнєвого процесу. Причому передбачається проведення як теоретичних, так і практичних занять [9, с. 7].

Випускники педагогічних вищих навчальних закладів мають бути готовими до успішного спілкування у фахових та повсякденних ситуаціях, мати сформовані навички організації ділової комунікації, удосконалену культуру професійного мовлення, навички етикету службової взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень та публікацій, присвячених культурі мовлення, засвідчив, що дослідники розглядають як суто мовні його особливості (ступінь оволодіння нормами, які діють в конкретну епоху), так і позамовні (знання законів мислення, практичний досвід мовця, віковий, життєвий, і мовленнєвий, психічний стан мовця, мету, націленість на спілкування і таке інше). Перший напрям досліджувався у таких аспектах: складні випадки вживання слів (Є. Чак), стилістика та культура мови (С. Єрмоленко), мовна стилістика (О. Пономарів), культура мови і стилістика (М. Пентилюк), культура усного мовлення (О. Сербенська), культура української мови (Н. Сологуб, А. Коваль), основи культури мовлення, практична стилістика та культура української мови (Н. Бабич, В. Пасинок, Ю. Руденко), явище інтерференції в умовах білінгвізму (К. Крутій). Позамовні особливості культури мовлення стали предметом дослідження комунікативної лінгвістики (Ф. Бацевич). Все більше уваги приділяється дослідженням взаємозв'язку мови й мислення, впливу мови на психічний розвиток людини, психологічну зумовленість мовних явищ (С. Куранова).

Психолого-педагогічні аспекти професійного мовлення педагога розглядаються в дослідженнях В. Артемова, І. Зязюна, В. Кан-Калика, В. Сластьоніна, З. Смелкової, В. Шадрикова та інших. У сфері провідних аспектів культури мовлення фундаментальними є дослідження, що висвітлюють нормативний, комунікативний, етичний компоненти (Н. Бабич, М. Ілляш, Л. Граудіна, Є. Ширяєв, О. Хойхман, Т. Надєєна, О. Зарецька, О. Казарцева, В. Максимов, М. Колтунова, Л. Введенська, Л. Павлова та інші).

Науковцями також були досліджені такі аспекти формування культури мовлення: питання мовної підготовки (формування у студентів навичок монологічного висловлювання (Г. Васильєва, Л. Головата, В. Костомаров, В. Скалкін та інші); характеристика мовленнєвих якостей учителя (Д. Балдинюк, Р. Хмелюк та інші); комунікативна підготовка майбутнього педагога (В. Кан-Калік, М. Петров, В. Полторацька, В. Ряховський, І. Страхов та інші); визначення функцій мовлення в педагогічному процесі (М. Головань, Н. Іполитова, Т. Ладиженська та інші); розвитку педагогічної творчості (М. Лазарєв, І. Синиця, І. Страхов), риторико-мовленнєвого компонента у структурі педагогічної діяльності (В. Артемов, М. Вашуленко, Ф. Гоноболін, І. Зязюн, А. Капська, М. Пентилюк, Г. Сагач, Л. Ткаченко, О. Штепа, В. Тарасова). Проте, інтерес до формування професійно-комунікативної культури мовлення в майбутніх вихователів прослідковується лише в останні роки.

Мета цієї статті полягає у висвітленні теоретичних основ формування професійно-комунікативної культури мовлення в майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Однією із складових професійної культури фахівця є культура мовлення, в тому числі й культура усного мовлення, що підпорядковується завданням професійного спілкування. Високий рівень культури мовлення спеціаліста – це не просто граматично правильно побудовані речення. Культура мовлення передбачає наявність у професіонала здатності точного відбору й усвідомленого використання в реальному акті спілкування з іншими людьми тих мовленнєвих засобів, які найкраще відповідають кожній конкретній ситуації. В цьому контексті культура мовлення визначається такими комунікативними ознаками, як нормативність, логічність, точність, доречність, чистота, виразність, багатство й різноманіття. Зазначені комунікативні ознаки є складовою комунікативного компонента культури мовлення [9, с. 19].

Академік Л. Мацько наголошує на тому, що особистість молоді людини формується переважно на мові, на її арсеналі та її засобами й розкривається як освічена виразна індивідуальність [7, с. 3]. Це твердження переформулюється з думкою О. Потебні, який зазначав, що мовна індивідуальність виділяє людину як особистість і чим яскравіша ця особистість, тим повніше вона відображає мовні якості суспільства [11, с. 29]. Отож, особливого значення набуває формування професійно-комунікативної культури усного мовлення особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу.

Ми розділяємо думку І. Кардаш щодо необхідності бездоганного володіння літературними нормами рідної мови вихователями, які є мовними еталонами як для дітей, так і для їх батьків [6, с. 50–53]. Безперечно, вихователь виступає взірцем, своєрідним еталоном у набутті лінгвістичних знань та мовленнєвих умінь дітей дошкільного віку, що стають підґрунтям комунікативної досконалості та нормативності мовлення дітей у майбутньому. Проте, на нашу думку, бездоганного володіння літературними нормами рідної мови вихователями недостатньо.

Компонентами розвитку комунікативної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти має стати мовна свідомість, мовна особистість, професійно-комунікативна культура мовлення. Зміна освітньої парадигми визначила необхідність включення компетентнісного підходу до підготовки фахівців у системі вищої професійної освіти, що передбачає цілісний досвід розв'язання життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій.

На думку деяких науковців (Ф. Бацевича, Т. Дрідзе, С. Сухих, Н. Стрижакової, Д. Хаймса) мовна особистість має складатися з такого мінімального реєстру компетенцій: 1) мовна компетенція (здатність розуміти і продукувати необмежену кількість правильних повідомлень); 2) дискурсивна компетенція (здатність поєднувати повідомлення у зв'язні дискурси); 3) соціолінгвістична компетенція (здатність розуміти і продукувати мовлення у конкретному соціолінгвістичному контексті спілкування); 4) іллокутивна компетенція (здатність реалізовувати комунікативні наміри, використовуючи структуру повідомлення (мовленнєвого акту)); 5) стратегічна компетенція (уміння брати ефективну участь у спілкуванні, добираючи правильну стратегію і тактику спілкування); 6) соціокультурна компетенція (уміння використовувати соціокультурний контекст: звичаї, норми, ритуали, соціальні стереотипи) [2, с. 125–126].

Сьогодні проблема педагогічного мовлення розглядається у двох аспектах: психолінгвістичному та психоакустичному [4, с. 7–9]. В основі психолінгвістичного аспекту мовлення педагога лежить міждисциплінарна наука – психолінгвістика. В ній досліджується мовленнєва та не мовленнєва поведінка учасників комунікативного процесу, вивчаються питання мовоутворення, сприйняття й формування мовлення, а також проблеми взаємодії мови та мислення, мови та свідомості, особливостей сприйняття й розуміння висловлювань у залежності від їх граматичної форми тощо. За вимогами психолінгвістики, мовлення педагога має характеризуватися культурою, граматичною точністю, логічністю. Психоакустичний аспект мовлення займає значне місце в теорії техніки вербального самовираження творчої індивідуальності педагога. Тому важливо приділяти увагу не тільки змісту своїх висловлювань, а й гарному голосовому звучанню, розвитку мовного голосу, його акустичним та тембровим можливостям. Психоакустичний аспект мовлення спрямовує роботу педагога на удосконалення мовного голосу й розвиток психофізіологічних можливостей свого голосового апарату, подолання його недоліків.

Педагогічне мовлення тісно пов'язується з поняттям “комунікативна поведінка педагога”. У сучасній літературі – це не просто процес говоріння, передачі інформації, а така організація мовлення й відповідної йому поведінки педагога, які впливають на створення емоційно-психологічної атмосфери спілкування педагогів та дітей, на характер їх взаємовідносин, на стиль їх роботи [3]. Для характеристики комунікативної поведінки педагога мають значення: тон мовлення, виправдане використання оціночних суджень, манера спілкування, характер міміки, рухів, жестів, що супроводжують мовлення.

Культура мовленнєвої поведінки зумовлена доцільним вибором і організацією мовленнєвих засобів, які в кожній конкретній ситуації спілкування при дотриманні лінгвістичних та етичних норм дозволяють ефективно вирішувати комунікативні задачі. Однак, кожний акт професійної комунікативної взаємодії вимагає нестандартної мовленнєвої творчості, оскільки будується з врахуванням багатьох обставин – ситуацій спілкування, індивідуальності партнера по спілкуванню, його емоційного стану, характеру відносин, які склалися між партнерами і т.д. Педагогу в

процесі спілкування необхідна постійна корекція своєї поведінки в зв'язку з отримуваною зворотною інформацією від партнера по спілкуванню – вербальною і невербальною [5, с. 4].

В процесі навчання у вищому навчальному закладі, майбутні фахівці дошкільної освіти повинні оволодіти комунікативним компонентом культури мовлення, що охоплює такі складники:

- 1) визначення мети комунікації;
- 2) виділення прагматичних умов комунікативного акту;
- 3) основи вибору й організації мовленнєвих засобів, які зумовлюються визначеною метою цього акту та водночас формують відповідний текст для його усної чи письмової реалізації.

Тобто, майбутній вихователь дошкільного навчального закладу має оволодіти основними характеристиками комунікативного компонента культури мовлення:

- 1) взаємовідповідність мети та змісту комунікації;
- 2) адекватне розуміння мовленнєвих та інших індивідуальних особливостей адресанта й адресата.

Це обумовлює необхідність оволодіння комунікативними ознаками культури мовлення.

На думку А. Омеляненка, підвищення комунікативної культури майбутніх вихователів дошкільних закладів відбувається в процесі формування в студентів знань про професійне мовлення як засіб розвитку дошкільника, а також формування системи комунікативних навичок, специфіка яких визначається особливостями ситуацій професійного навчального спілкування. Як зазначає науковець, ситуація професійного навчального спілкування – це сукупність характеристик, які визначають мовленнєву поведінку педагога в моменти його професійної діяльності. До складу означеної сукупності А. Омеляненко відносить такі компоненти: комунікативне завдання, автор, адресат, умови продукування [8].

Професійні комунікативні вміння педагога – це сукупність дій, структурованих у відповідності до ситуації педагогічного спілкування. До них відносяться вміння організувати професійне мовленнєве середовище, вміння враховувати психолого-педагогічні особливості дошкільника як адресату спілкування, вміння визначити предмет спілкування (Л. Островська, О. Максимкіна, Т. Чмут).

Головними теоретичними засадами культури мовлення виступають осмислення мовної норми, значення про функціональні стилі літературного мовлення; усвідомлення взаємозв'язків системи мови, структури мовлення і не мовленнєвих (екстралінгвістичних) структур. До практичних треба віднести систематичність знань, їх постійне поглиблення, інтерес, увагу до мови взагалі і до рівня власного мовлення зокрема, поліфункціональність мовленнєвої практики й переконаність у суспільній значущості високого рівня культури мовлення народу [12].

Серед тлумачень, які наводять енциклопедичні видання щодо культури мовлення, привертає увагу така, що трактує культуру мовлення, як один із виявів вихованості й освіченості людини; культуру мислення, дотримання усталених норм вимови й побудови фраз. Людина, що прагне оволодіти культурою мовлення, не повинна вживати жаргонних виразів, вульгарних, грубих слів; вона піклується про збагачення свого лексику, звільняється від слів-паразитів, стежить за інформацією і правильним наголосом [13].

У сучасній вітчизняній науковій літературі поняття “культура мовлення” використовується у трьох основних значеннях: 1) як система певних ознак і

властивостей мовлення, що свідчить про його комунікативну досконалість; 2) як сукупність знань, умінь і навичок людини, що забезпечують доцільність застосування засобів мовлення з метою впливу на слухачів чи учасників спілкування; 3) як галузь лінгвістичних знань про культуру мовлення, як сукупності та системи її комунікативних ознак і якостей.

Як зазначає М. Пентилюк, культуру мовлення визначає досконале володіння мовою та мовними нормами в процесі мовленнєвої діяльності людини. Культура поведінки, культура мовлення й культура спілкування в житті найчастіше постають у єдності. Культура спілкування є складником культури людини загалом. Для культури спілкування характерною є також нормативність. Вона визначає, як повинні спілкуватися люди в певному суспільстві, у конкретній ситуації. Мовленнєва культура особистості великою мірою залежить від її зорієнтованості на основні риси бездоганного, зразкового мовлення [10].

Дослідники (М. Пентилюк, Л. Мацько, Л. Кравець, В. Пасинок) поділяють думку, що культуру мовлення педагога характеризують такі ознаки:

– правильність – тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам, Еталоном правильності слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість людини. Формування правильності забезпечують тренінги (вправи), робота зі словниками, спеціальною лінгвістичною літературою, написання текстів, слухання й аналіз правильного мовлення;

– різноманітність – володіння мовним багатством народу, художньої та публіцистичної літератури, лексичним арсеналом літературної мови, використання різноманітних мовних одиниць; інтонаційність експресивності, мелодика мовлення; стилістично обґрунтоване використання словосполучень і речень; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення. Важливо, щоб вона була притаманна лексичному, фразеологічному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівням мови педагога. Це допоможе йому індивідуалізувати своє мовлення, реалізувати свою мовленнєву культуру, досягти бажаного рівня сприйняття і розуміння своїх висловлювань;

– виразність забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на партнера по комунікації. Цій меті слугують засоби художньої виразності (порівняння, епітети, метафори); фонетичні засоби (інтонація, тембр голосу, темп мовлення, дикція); приказки, прислів'я, цитати, афоризми, крилаті слова і вирази; нелітературні форми національної мови (територіальні, соціальні діалекти, просторіччя); синтаксичні фігури (звертання, риторичне запитання, інверсія, градація, повтор, період). Виразність розвивається на основі тренінгів, власної творчості, спостережень за мовленням різних соціальних груп, аналітичного читання художньої літератури тощо. Завдяки їй здійснюється вплив на почуття аудиторії;

– ясність, тобто доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає. Хто ясно мислить, той ясно викладає. Вона забезпечує адекватне розуміння сказаного, не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйнятті. Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне й фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон. Неясність мовлення є наслідком порушення мовцем норм літературної мови, перенасиченості мовлення

термінами, іноземними словами, індивідуального слововживання. Досягненню ясності мовлення сприяє цілеспрямований процес спілкування: чим частіше педагог є учасником комунікації, тим більше уваги приділяє мовленню, його ясності, від якої залежать досягнення комунікативної мети, задоволення від спілкування;

– точність, або відповідність висловлювань того, хто говорить, його думкам; адекватна співвіднесеність висловлення, вжитих слів або синтаксичних конструкцій з дійсністю, умовами комунікації. Вона передбачає ретельний вибір жанру текстів, умов, середовища, колориту спілкування і залежить від культурно-освітнього рівня мовців, їх знання предмета мовлення, від установки мовця (вигідно чи невигідно називати речі своїми іменами), активного словникового запасу, вибору слова чи вислову, уміння зіставляти слово і предмет, річ, ознаку, явище. Виявляється точність мовлення педагога у використанні слів відповідно до їх мовних значень, що сприяє виробленню в нього звички називати речі своїми іменами. Розвивається вона в процесі роботи зі словниками, навчальною, науковою літературою, аналізу власного й чужого мовлення тощо, без чого неможливе оволодіння мовою та мовленнєвими навичками;

– нормативність – відповідність системі мови, її законам. Це не відгороджує мовлення педагога від розкриття нових семантико-стилістичних можливостей, уточнювань контексту, що увиразнюють його висловлювання. Одночасно педагог має дбати про стильову та стилістичну єдність, вмотивоване використання форм з іншого стилю;

– чистота, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень. Забезпечується вона системою установок, мовною грамотністю, мовним чуттям педагога;

– стислість (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези). Ця ознака формує уміння говорити по суті;

– доцільність, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється. Вона відточує, шліфує мовне чуття педагога, допомагає ефективно управляти поведінкою аудиторії (встановлювати контакт, збуджувати й підтримувати інтерес до спілкування, нейтралізувати роздратування, викликати почуття симпатії, розкутість тощо). Комунікативна доцільність є основою соціолінгвістичних норм мовлення (доцільність уживання мовних засобів за різних соціальних умов: мовець добирає формули мовленнєвого етикету відповідно до соціального статусу співрозмовника) і прагматичних (правила спілкування: вміння почати й закінчити розмову; тактика спілкування: вміння перефразувати вислів, заповнити паузу). Наприклад, звертання із порушенням соціолінгвістичної норми може спричинити негативніші наслідки, ніж граматична чи лексична помилка. Тривалі паузи, незавершені речення, незв'язність мовлення (відсутність прагматичних умінь) знижують інтерес слухачів. Залежно від комунікативної сфери розрізняють контекстну доцільність (єдність змісту і форми вислову, гармонійне поєднання загальної тональності, слів, інтонації, структури речень), ситуативну (вияв різних форм увічливості) і стильову (вибір мовленнєвих засобів відповідно до функціонального призначення стилів мовлення);

– логічність (точність вживання слів і словосполучень, правильність побудови речень, смислова завершеність тексту). Важливими умовами логічності є: уникнення невинного повторення спільнокоренових слів (тавтології), зайвих слів (плеоназм); чіткість у побудові ускладнених речень, оскільки нечіткість і заплутаність висловлювань свідчать про заплутаність думок;

– естетичність (вираження естетичних уподобань мовця засобами мови, уміння викликати мовленням естетичне задоволення). Досягається вона завдяки вправам з риторики. Важливо, щоб у слухачів красиві фрази поєднувалися з глибоким і конкретним змістом;

– багатство (розмаїття використовуваних слів). Чим більше різноманітних і розрізняваних свідомістю слухача мовних знаків, їх ознак припадає на “мовленнєвий простір”, тим мовлення багатше і цікавіше.

Про засвоєння особистістю основ мовленнєвої культури можна говорити в тому разі, якщо вона оволоділа: умінням грамотно добирати мовленнєві засоби залежно від мети спілкування; лексично-граматичними нормами мовлення; логічністю висловлювання; усіма видами мовлення, необхідними для успішної життєдіяльності в сучасному суспільстві; технікою мовлення; сталими навичками публічного виступу; досвідом оптимальної мовленнєвої поведінки в професійно орієнтованій взаємодії, знаннями етикету; здатністю вести діалог з максимальним урахуванням специфічних особливостей адресата.

Шляхами вдосконалення мовлення майбутнього педагога можна вважати: самоконтроль та розвиток культури мовлення, створення для себе установок на оволодіння правильним літературним мовленням у всіх ситуаціях мовленнєвого спілкування; самоконтроль та розвиток умінь виразного мовлення; розвиток загальних психологічних особливостей особистості, що створюють передумови для успішного оволодіння мовленнєвими навиками та вміннями [5, с. 12].

Усвідомлення важливості володіння вихователями дошкільного навчального закладу культурою мовлення спричинило науковий інтерес до цієї проблеми. На сьогодні здійснено дослідження формування професійно-комунікативної культури мовлення в майбутніх вихователів за такими напрямками: методика підготовки студентів до навчання дошкільників української мови (Т. Котик), теоретико-методичні засади розвитку українського професійного мовлення російськомовних студентів вищих навчальних закладів (І. Дроздова), методика розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх вчителів-словесників (О. Беляк), формування культури професійного діалогу студентів вищих навчальних закладів у процесі вивчення української мови (О. Литвинова), формування риторичної культури майбутніх фахівців дошкільних навчальних закладів (В. Тарасова), теоретико-методичні засади розвитку увиразнення мовлення майбутніх вчителів дошкільних навчальних закладів (Ю. Руденко), формування культури українського діалогічного мовлення студентів нефілологічних спеціальностей (О. Орлова). Проте ці дослідження спрямовані виключно на формування культури педагогічного спілкування з дітьми, як суб'єктами педагогічного процесу. Ситуації спілкування майбутніх вихователів з батьками не виступали предметом спеціального дослідження.

Висновок. Реалізація освітньо-виховної взаємодії, педагогічного впливу педагога на інших суб'єктів спілкування здійснюється за допомогою мовлення, тому його специфіка суттєво впливає на ефективність комунікативного процесу. Через це сформованість культури мовлення є важливим показником професіоналізму педагога. Мовлення вихователя має не тільки відповідати загальним мовленнєвим нормам (орфографічним, орфоепічним, лексичним, граматичним, стилістичним), але і враховувати вік співрозмовника – чи то дитина-дошкільник, чи то батьки, чи то колеги, бути виразним, живим, позбавленим лексичних штампів. Професійна підготовка майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі передбачає формування професійно важливих якостей, що входять до професійної компетентності, де з-по-

між основних виступає комунікативність. Майбутніх вихователів необхідно готувати до успішного спілкування у фахових і повсякденних ситуаціях, формувати навички організації ділової комунікації, удосконалювати культуру професійного мовлення, навички етикету службової взаємодії не лише з дітьми, а й їх батьками та колегами.

1. Базовий компонент дошкільної освіти / [Авт. кол-в : А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та інші; науковий керівник : А. М. Богуш]. – К. : Видавництво НАПН, 2012. – 26 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія. – 2004. – 344 с.
3. Гершунский Б. С. Философия образования / Б. С. Гершунский. – М. : Московский психолого-социальный институт Флинта, 1998. – 432 с.
4. Гореева В. М. Педагогічна техніка : Методичні рекомендації / В. М. Гореева. – К. : НПУ, 2006. – С. 7–9.
5. Калюжна Т. Г. Культура педагогічного мовлення : методичні рекомендації / Т. Г. Калюжна. – К., 2011. – 51 с.
6. Кардаш І. М. Мовленнєва культура як складова загальної культури майбутнього фахівця дошкільної освіти / І. М. Кардаш // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. – Випуск 1.45 (106) Педагогічні науки. – С. 50–53.
7. Мацько Л. Стратегія мовної освіти в Україні / Л. Мацько // Педагогічна газета, 2004. – № 5 (118). – С. 3.
8. Омеляненко А. В. Формування професійної комунікативної культури майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу / А. В. Омеляненко // Режим доступу до статті – <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/19>.
9. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посібник / В. Г. Пасинок. – К. : Видавництво “Ліра-К”, 2012. – 184 с.
10. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення : навчальний посібник / М. І. Пентилюк, І. І. Маруніч, І. В. Гайдаєнко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 224 с.
11. Потебня А. А. Теоретическая поэтика / А. А. Потебня [сост., авт. вступ. ст. и коммент. А. Б. Муратов]. – М. : Высшая школа. – 1990. – С. 29. (Классика литературной науки).
12. Свінціцька В. Загальні поняття культури мовлення / В. М. Свінціцька, Ю. В. Коломієць // Режим доступу до статті – http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2009/Pedagogica/45774.doc.htm.
13. Словник-довідник з української мови / Д. Гричишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К. : Знання, 2004. – 367 с.

The article deals with a problem of theoretical bases of formation of professional communicative culture of future teachers of preschool educational institutions in context of the competence approach, the influence of culture on the general culture of the individual; the general approaches and requirements for the formation of speech culture of the teacher's personality, competences, components of one's linguistic identity, psychoacoustical psycholinguistic and pedagogical aspects of speech, culture of speech behavior; it identifies parts of the communication component of speech culture of future specialists of preschool education.

Key words. *culture of speech, pedagogical communication, teaching of speech, culture of speech behavior.*

УДК 372. 874 : 371.13 : 372.4

ББК 74.580.052

Олеся Олійник

ПРАКТИКА ДИЗАЙН-ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Акцентується увага на значенні дизайн-освіти у практиці